

Forfatter: Christian 4.

Titel: BREV FRA: Christian 4. (1632/1648)

Citation: Christian 4.: "BREV FRA: Christian 4. (1632/1648)", i *Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)*, Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. GAD., s. 127. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002207661-007-shoot-L0022076610070135.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve (7.bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Kongens Fremstilling af Kirstine Munks Forhold til ham. — Molbechsk Afskr. i Kyl. Bibl, Ny kgl. Saml, 4., 985 c 3).

Ephtherdi uy Erre uys pa, at fru Ellen framdelis som hiidindtil legger alle Aarer fra borde, nar hun seer sit s. 128hold dertiil, At indbilde uorris Børn, som uy med hinder datter Auliid haffuer, at uy haffuer giordt derris moder stor wrett, Da paded dy samme kan Erfahre den rette arsag, huorfor uy inted uyl uyde fru kyrsten mehre, Da haffuer uy hermed uillid lade dem forsta Sagsens rette beskaffenhed, Huorymod Ingen med sandhed skal kunde sige Ett ord.

Dentid fru kyrsten haffde y Ehteskab med os fød til verden Nii smucke Børn, Da lod hun sig aff Deffuelen ued Riingreffuen forleyde y et letferdigdt leffnit, som bade fru ellen och anden godt folck bekendt er, huorledis pa Dalum først och siden pa Crone: och y køben: tilgiick, Huilckid om endskøndt fru Ellen endeel deraff icke allene med syne Øiien saa, mens ochsa ded spurde aff andre, Da uar der dog inted den oprichtighed och tylbørlig troskab ymod os y hinder, At dentyd hun sa sig inted at kunde Rade Datterens letferdighed, som hun y gudtz Øiien och ansicht dreff, At hun uille ware os ad, Tii y den mening erre uy ful och fast, at haffde fru Ellen y begindelsen uerrid sa Erlig, at uy haffde ickun fat et uynck deraff, fru kyrsten skulle inted bracht ded derhen, s. 129som ded kommen Er, Isønderlighed dentyd lens Bol-meister fick den Sølfkande, fordi at tørcken uylle staa by med os ymod keysseren.

Om nu endskøndt fru Ellen nu som før uil suare sig inted vndt at haffue siet aff dennom, da er ded bekendt, at man lader inted mange uerre derhuos, nar sligdt trac-teris. Mens uy erre uys pa, at ded kunde inted uerre hinder wbeuist, at fru kyrsten y siin natkiortel tydt løb pa dalum neder til Riin:, nar hand enda laa y siin seng, huilckid kan beuisses med 8 eller 10 aff drauanterne, som hun pa dy tyder motte forby, nar hun uylle ind til Riin:, Huilcke nock uytterligdt er, huorledis Riin: dreng kam løbendis udaff kammerid med Buxerne pa hoffuedid, nar fru kyrsten kam, Item at hun la en Rom tyd pa Groneborg med Riin: och inted uille hen til køben:, vansiit fru Ellen noglegange haffde bud ephther hinder.

Dentiid fru kyrsten da kam til køben:, och ded barn, som da stod lyg ¹⁾, waar begraffuen, och dy, som ded fuldt haffde, skulle tiil taffels, da løb hun bag neder aff Slottid och satte siig pa syn wogen med Riin: och kiiorde saa y haffuen, Och bleffue der sammen Ene ind til lang pa Afftenen.

Dentiid fru Ellen Nu merckede, at ded bleff sa grofft, at kerlingerne och dreng pa Gaden med finger pegede ephther datteren, da gred hun immer fordt och fordt, mens uy motte inted fa ded at uyde huorfor.

En dag, som uy giick bag neder aff Slottid henad Prouiandt garden, och fru kyrsten uar med, da sagde uy tyl hinder: huii tussind pocker, huorfor gredder dyn moder altid och ferris saledis? Da suarede hun: myn moder Er gaal. Naar hun seer, at ieg taler med en aff offisererne, da er hun heel aff laave, ty hun kan ingen tysk liide, hun kan icke heller ued siin død liide dy lomfruuer, der er huos mig. Huortil uy suarede: ded ma uerre, huorledis s. 130ded uerre kan, mens waar dig, huad du gør, wii sa endnu ingen lüde uel y lengden, som med syn uyllie giiorde syne foreldre ymod.

Syden den dag tog Creditten ymellom os och fru kyrsten dag ephther anden aff, Isønderlighed den tyd der hun begindte at snakke y lauid hen, at hun uar uys pa, at uy leffuede inted tiil paske. Dy tydtske lomfruuer och alle piigerne, som y dii dage uar huos hinder, Som alle endnu erre y lyffue, wylle hun, at dy med hinder skulle bede til gud y himmelen, at hand uille giiffue hinder ded, som hindere hiierte begerede. Nar hun hørde oss lee och uerre liistig, da sagde hun til lomfru Marii: Marii, hördt, Ich werde Ihn mein tage nit loss. En Dag y Vgge-predicken pa køben: da bleff uy ylde til pass y kyrcken, saat uy giick aff kiircken och lagde os. Dentiid hun siiden kam aff kyrcken, da tog hun lomfru Marii ued handen Och dandtzede omkring Bordiid med hinder och kuaad: Lad talecken frii gaan, Lad talecken frii gaan. I dy samme dage begerede hun aff os, at hun motte drage hen tiil uorris frumoder salig, forregiiffuendis, at hun huos H: M: uylle søge Raad for hindere skrøbelighed. Dentyd uy Nu forluffuede hiinder diidhen at drage, da fuldtis H: Christoffer wrne med hinder. Der hun nu begaff siig pa reyssen tilbage igen, da tog hun syn uey henad kyppinge kyrcke. Der hun nu giick ind y kyrcken, da bleff H: Christoffer wrne der vdenfor paa kerregarden. Imidler-tyd fru kyrsten uar y kyrcken, da lagde hun nogle støcker guld y alterbogen saoch y Stocken, Och lagde hun och piigen, som uar med hinder, huer y syn stol neder och bad, som før sagdt Er. Der ded passerit uar, da gaff hun degnen et støcke guld och giick sa bordt.

Naar piigerne om morgenen skulle gøre warmdt øl til os, da uylle hun, att naar uy haffde bud derephther, at dy da først skulle berre ded ind til hinder, att hun kunde komme sucker dery. Der piigerne ded nu inted torde gøre, aldenstund uy haffde forbødit at komme Sucker s. 131derudi, Prindtzen ochsa pa vnderskedlige tyder haffde ladt ylde pa dem, at dy inted waarede os ad bade om Ett och andiid, som Passerede. Och formener uy, at Prindtzen haffde Engang Hoffmeisteren saliig huos hinder och lod hinder siige, att saframdt os kam nogid tiil, da skulle hindere been inted berre hinder derfra.

En dag hel tylig kam fru kyrsten for dørren aff Rundelen pa køben: och klappede paa. Dentid uy uylle uyde, huem der uar, da suarede hun: ded er mig. Der hun nu kam ynd, da begeerede hun at drage henad frede: der at gaa til gudtzbord, huilckiid uy som biilligdt gerne beuylgede. Mens ded uar inted hindere Errinde, ty

hun giick inted tyl gudtzbord, som D: Christian saliig selffuer haffuer sagdt oss, Mens drog henad Croneborg och packede ded tøy ind, som den drabandt hans kørsener, som Er tilstede, førde henad Suerrig, Huilckid uy siiden ued uorris Orloffskiib Spees lod hendte tilbage igen. Der nu fru kyrsten bleff sammetid nogiid y samme Rundel inde huos os, da fiick hun et guldkousken herfor med nogiid huiidt Puluer y som sucker, huilckid hun satte pa bordiid. Dentid uy nu uille uyde, huad ded skulle der, da suarede hun: wylle E: M: bruge ded puluer, da skulle E: M: befinde siig heel uel derepther. Huortil uy suarede : huad tussen Siiger skulle uy bruge ded skaarn? Os skaader lo, gud uerre loffuid, Inted. Huorpa hun sagde: D: Peter pay haffuer giiffuen mig ded, ded kan pa En stackiid tyd forhiindre lysten tyl kuyndfolck. Huorudoffuer uy begindte att lee och sagde til hinder: set ded Ickun pa bordiid, wii uylle uel bruge ded, naar leiligheden giiffuer siig saa. Der hun nu uaar vden porten, da sende uy bud Epther D: Peter Pay och wyste hannem samme puluer och spurde hannem ad, om hand haffde faat fru kyrsten ded. Da suarede hand: Ia. Der uy nu uylle uyde huortil, daa sagde hand : til att komme ded paa dy fynder, hun haffuer vnder Øiinen. Siiden da uille uy uyde, Om man kunde s. 132bruge ded Induortys, da suarede hand med stor forundring, Siigendis: gud beuare os, ded Er forgiifft.

Faa dage førend hun presenterede os samme Puluer, da kam hun tyl os y sengekammerid och sagde til os, at hun numehr uar En skrøbelig kuynde Och uille Rade oss derfor, at uy tog en smuck piige an, som kunde uare pa os, Anne Iacob Myckelsøns uar nu y stuen, som kende dy smuckeste der y byen. Huortil uy suarede: den umag haffuer du inted behoff, du haffuer selffuer smucke piiger, som kand forrette ded.

Anno 1628 Imod 8: Mortens afften befohl uy Prindtzen, at hand skulle tage H: wldrich salig och den gammel greffue aff tuurn med siig henad frede:, huordthen fru kyrsten for frøcken Annis saligs skild ochsa bleff befahlid at komme, Tii uy holdte megiid aff ded saliige Barn, som fru kyrsten inted kunde lyde, fordi at hun sa os liig, Huorfor uy ochsa ded saliige barn inted aliene ville tage med derhen, Paded hun inted hiiemmeligen skulle gørrre barnid wndt, som hun før uel haffde y siinde att gørrre, om uy icke haffde kommen ded for. Der uy nu kam tyl-bordtz om afftenen, da saad hun ded hele maltiid Och uille huercken tale med Prindtzen eller H: wldrich saliig. Dentyd ded uar tyd at gaa y seng, da luckede hun dørren ymellom os och siig och lagde dy thuende lomfruer och nogle andre kuyndfolck thuerdt for dørren, saat ingen kunde komme derygennem. In cuius Rei memoriam wy andendagen lod legge En stor kamppesten pa weien henad den lyden ladgardt, huilcken steen endnu fyndis der med Aars Datum pa huggen Saoch med Ett Seede huggen y samme Steen.

Anno 1639 ¹⁾ Egidij dag fødde fru kyrsten ded cassetede frøcken, huos huis ankomst til uerden fru Ellen inted uylle lade sig fiinde, der hun dog haffde uerrit huos datteren y alle dy andre barsselse, hun la y, Huilckid s. 133uden thuiffuel inted uar uden arsag, aldenstund hun tyer end engang y uorris pahør Ønskede tiil gud, att datteren y den barsselseng motte sette Lyffuid tyl.

Der uy nu for børnenes skyld giorde aldt ded, som skee kunde til at demppe fru kyrstens dondt med, y betrachtning at frøcken Anne saliig uar forloffuid med Hoff-meisteren Saliig, Och En deel aff dy andre uar halff och halff forsagdt,

Da tylstedde uy dog til offuerflod, At fru kyrsten motte bliiffue tiil hoffue Och søge dug och diisk med os och Børnen med ded forbeholl, at hun sleet inted skulle haffue med Børnen att skaffe, huilckiid med fru Ellens hand Er att beuysse.

Dentyd fru kyrsten Nu kam til frede:, da uar ded aldt glemdt, som afftaldt uar, Och begindte pa syn forrige wiis at buldre med børnen, Huorfor uy strax kailede fru Anne lycke til os Och spurde hinder ad, huorfor hun stedde Sliigdt, aldenstund hun for ingen anden arsag skiild uar Recommendiret os aff fru Ellen end tyl att styre fru kiirstens optøger, hun haffde for med Børnen. Da suarede hun, Siig inted at kunde thuyngende hinder, Tii hun skøtte hinder inted. Huorfor uy strax forandrede vorris kammer saoch wachten for dørren, paded wii deste bedre kunde haffue Ett øiie derhuos.

Der nu sliigdt uar passerit, da bleff hun forbystriid, Saat hun Saad och gred ded heele moltiid offuer. Der nu moldtidyd uar Ende(!), och der bleff leest fra bordtz, da lagde hun siig aff wndskab bagiengs pa ueddekasten ued skorsten y Riidderstuen, Saat hun med wedden kam ud pa gulliid. Om morgenen heel tylig sende fru kyrsten fru Anne lycke tiil os och begerede, att hun motte drage fra Hoffue, ty hun kunde Sleet inted werre deer lenger. Der uy nu uylle uyde, huordthen hun wylle, da bleff suarid: Hun uyl hen tiil moderen, Huortil uy suarede: Der bliiffuer hun inted welkommen, sig hinder ded. Sa giick samme frue ind til hinder och kam strax tilbage s. 134Igen til oss med samme begering, huorfor hun ochsaa fiick ded forrige Suar. Dentid samme fru nu haffde giordt nogle wendiger pa samme maner, daa sagde hun: Nadigste herre, E: M: kan aldrig gørrre En større Almys gerning, End om E: M: ladder hinder drage syn kaass, Tii E: M: kan aldrig troe, huorledis hun ferrys. Huorpa uy suarede : uil hun da Endeligen bordt, da ma hun drage tytussind deffuel y uold. Huorpa samme frue giick ind til hinder och kam strax tilbage Igen Med stor tacksiigelse for god forskeen ¹⁾, Och begehrede derhuos, at uy uylle skriiffue fru Ellen til, att hun uden worris wydenskab inted uar dragen bordt. Huilckiid breff uy strax forferdiigte och til-styllede ded fru anne lycke, som strax bar fru kyrsten ded, och sa kam gesuinde løbendis tilbage och begerede, att fru kyrsten motte komme Ind och giiffue oss godenadt, Huortil uy Suarede: Pa sliiggen affskeen, som heer tagis, Er der giiffuen godenat Nock. Huorpa uy strax wende oss fra hinder och giinge Neder aff trappen och saat Os pa uorris wogen och kiiorde henad køben: til

Iffuer wyndtz søns barssel.

Strax eptherat uy uar bordtdragen, da sende fru kyrsten Epther H: wldrich salig Och sagde tiil hannem: gud uerre loffuid, Nu haffuer ieg Erlangid ded, som leg lenge haffuer lengtis epther, Huorfor den Salige herre begehrede att uyde arsagen tiil den store gleede, forhanden waar. Da suarede hun : leg maa nu drage fra hoffue och uerre pa myt Egiid. Siiden da forehrede hun den Salige herre Et borderit stycke, stucken som ded war skildrid, Saoch Et contor med glaas omkring, som fyndis pa frede: y Rundelen udtil Søen. Huilcken fru kyrstens affskeen den Salige herre Auiserede uorris Søn, den Itziige Byskop aff Brehmen, som pa dy tyder uar y franckerige.

Der fru kyrsten nu kam offuer tiil fyen, och Moderen inted uyste hinder tiil wyllie, Da begindte hun at drage s. 135fra den Ene tyl den anden y landiid, Indtil uy bleff ded uaar, Huorpa uy lod fru Ellen forsta, At sliig Striippen op och neder y landiid war icke allene Børnen Skymplig, mens ochsa gaadt folck besuerligdt, huorfor hun skulle Indrømme Datteren Boluer och Rossenwold. Huilckid om hun skøndt inted gerne giorde, da Accommoderede hun siig dog derudi. Da pa ded fru Ellen pa dy Tyder kunde Indbylde godt folck, at hun med datterens Dondt uar Ilde tilfriidtz, Da lod hun briide udaff hussen pa begge garden aldt ded, som brydes och bordtføris kunde, Saat uy formendte, at hinders wrede ymod datteren uar sa fyrig, att wand den inted kunde Slycke. Mens dentyd den frue aff Øssel¹⁾, pa huiis mund der bleff lagdt En klemme Pa En offentlig herredag, med hinders selskab kam til at tractere dem ymellom, da bleffue dy sa gode uenner, at dy med ydelig Senden, Skriiffuen och forehringer aff katte, hunde och andiid sliigdt aldriig huylede.

Der uy nu lod fru kyrsten følge, huiis tøy och kleeder hun haffde laadt epther sig pa frede:, da byldede siig fru Ellen muelig ind, at uy forstod ded inted bedre, Mens ded, som passerid uar, ded uar for wybecke krussis persons skiild skeed, Som fru Ellen dog uel uyste, inted Saa at uerre y sandhed, Huorom herepther udførligen skal bliiffue taaliid. Daa Sende fru Ellen vnderstedtlig gaadt folck pa adskyllige tyder tiil os at Erfahre uorris uillie om samme frøckens optuchtelse. Der uy nu til sliig hinders anmoding inted uylle forsta, mens formendte hinder at uerre gammel nock til at optuchte sadandt et frøcken wden worris direction,

Huorpa hun tog siig for y Egen person at bringe os siin mening for Och tog sa siin uey henad Slagelsse, huor hun holdte siig nogle dage hiemmelig op. Der hun nu bleff keed deraff, da haffde hun bud Epther hoffpredikanthen Docter Peder wynstrup och begerede aff hannem, at hand s. 136uille ga op til os och vnderdanigst holde an, at hun motte komme os tiil ordtz.

Der hand nu kam op tyl oss och forrettede fru Ellens Erinde, da suarede uy, at uy uar tilfriidtz, at hun andendagen komme op tiil os, Och sagde uy derhuos : D: Docter, uy erre uist derpa, at ded faar En skyden Ende. Huortil hand suarede: Ney, med gudtz hielp, ded skeer uel inted, hun haffuer loffuid mig, at hun icke skal tale Ett ordt, som kan gerade E: M: til nogen fortørneisse. Huortil uy Suarede : Ia, Ia, tyden skal uel giffue ded.

Der hun nu andendagen kam op pa slottid och bleff deroppe lossert och ued uorris taffel tracterit, saoch Noglegange doblede med os, da geradede hun uden thuiffuel y dy tancker, at hun haffde nu Ramdt ded Reet, huorfor hun Nu uylle Bruge tyden och syn Liistighed til att flicke os siin datters unge pa halssen.

Der hun nu haffde uerrid Nogle dage der, som sagdt Er, da kam hun Engang Ind til os y sengiikammerit stackiid for moltyd. Der ded nu lackede imod tyden, at madden skulle komme, Da stod uy op fra bordiid, som uy saad ued och skreff, och ginge sa henad der, som fru Ellen waar. Sa gaff hun siig y snack med os om allehande, som inted haffde at betyde. Mens førend snacken uaar halff ude, da begiindte hun at siige oss, huor liig hinders datters unge uar oss, huortyl uy inted suarede, aldenstund uy mente, at ded uar for tylig, aldenstund uy uar uyss pa, at hun for ingen anden arsag skiild war kommen diid wden att forsøge, om hun kunde flycke os samme horunge pa halssen.

Vdi dy samme dage haffde hun for, att hun uylle haffue vorris datter Eliisabet Augustam tyl siig y Eene-rom, Huilckid der ded hinder inted kunde angaa, Da giorde hun anslag paa greff woldemar Christian, at hun hannem kunde faa tiil siig y Eenerom, huylickid hinder ochsa lyckedis.

Der uy nu ded fornam, da formendte uy, at hun uar s. 137gammel Nock y garde, Och skreff hinder sa tyl, At uy med stor forundrin qg haffde fornommen hinders wforskammede Driistiighed y ded, at hun torde lade siig mercke, at hinders datters wnge uar os lyger end nogen aff dy andre, Der hun dog uyste, at uy aldriig haffde holdt den unge for uorris at werre. Pa huilcken worris skriiffuelse hun suarede os En hob huiis huas, som uy y al sandhed ingen Reede kunde finde y, Allene at hun haffde inted teenckt andiid, End att uy haffde holdt samme barn liige ued dy audre børn, item at hun uel merckte, at der uar dy y uorris dagelige omgengelsse, som fortrød, at wii Saalenge kunde fordrage hinders Neeruerrelsse huos oss.